

УДК 811.161.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-3-24>

Ольга РОМАНЧУК,

orcid.org/0000-0001-8215-9741

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри української та іноземних мов
Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського
(Львів, Україна) olgabrvska@gmail.com*

Ростислав КОВАЛЬ,

orcid.org/0000-0001-9284-7505

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та іноземних мов
Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського
(Львів, Україна) kovalrostyslav@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНИХ АБРЕВІАТУР В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У статті розглянуто особливості медичних аббревіатур в українській мові. Встановлено, що сьогодні у вітчизняній лексикографії немає відповідних словників-довідників, а також, окрім поодиноких винятків, праць, де б комплексно були представлені лексичні, функціональні та структурні дослідження цієї лексики. Тому практичні результати нашої роботи розглядаємо як один із етапів підготовки такої необхідної для української медичної сфери праці. Водночас, вони також спрямовані на те, аби розширити комунікативні компетентності студентів медичних та спортивних закладів вищої освіти з української мови професійного спілкування, пропедевтики, історії медицини, медичного права та інших профільних предметів і будуть корисними для лікарів, наукових працівників, викладачів. Ми виявили, що аббревіатури представлені в усіх галузях і напрямках медицини, зокрема, в анатомії та фізіології, хірургії, кардіології, фізичній терапії, ерготерапії, спортивній медицині, травматології та ортопедії, ембріології, біохімії, гістології, діагностиці, онкології, радіології, нефрології, пульмонології, фтизіатрії, паліативній та хоспісній допомозі, стоматології, педіатрії та неонатології, геріатрії та геронтології, урології та гінекології, генетиці тощо. Ми встановили, що найчастіше вони використовуються для найменування українських та міжнародних професійних спілок, асоціацій, товариств та інститутів; класифікацій; анатомічних понять; вад, порушень і захворювань; методів, засобів та способів діагностики і тестування; лікування, реабілітації та відновлення; закладів системи охорони здоров'я. Функціонують також однолітерні аббревіатури; аббревіатури, що мають кілька варіантів свого розшифрування. Маємо приклади аббревіатур, що належать до військово-медичної сфери. Епонімічні та топонімічні медичні терміни також утворюють відповідні аббревіатури. Перспективи подальших досліджень спрямовані на аналіз структурних особливостей українських медичних аббревіатур, а також на способах їхнього перекладу іноземними мовами.

Ключові слова: аббревіатура, медицина, галузь, українська мова, термінологія.

Olha ROMANCHUK,

orcid.org/0000-0001-8215-9741

*Sc. D. (Pedagogy), Professor,
Head of Ukrainian and Foreign Languages Department
Lviv Ivan Bobersky State University of Physical Culture
(Lviv, Ukraine) olgabrvska@gmail.com*

Rostyslav KOVAL,

orcid.org/0000-0001-9284-7505

*Ph. D. (Philology), Associate Professor,
Associate Professor of Ukrainian and Foreign Languages Department
Lviv Ivan Bobersky State University of Physical Culture
(Lviv, Ukraine) kovalrostyslav@gmail.com*

FEATURES OF UKRAINIAN MEDICAL ABBREVIATIONS

The article presents the peculiarities of medical abbreviations in the Ukrainian language. It has been established that in the modern national lexicography, there are no appropriate reference dictionaries, and, there are just a few works

where lexical, functional and structural studies of this vocabulary is systematically presented. Therefore, we consider the practical results of our research as one of the stages of preparation for such a work in the Ukrainian medical field. At the same time, the practical results are also aimed at expanding the communicative competence of students of medical and sports institutions of higher education in Ukrainian Language for Special Purpose, Propaedeutic, Medicine History, Medical Law and other specialized subjects and they also would be useful for doctors, researchers and teachers. It has been found that the abbreviations were represented in all branches and directions of medicine, in particular, in anatomy and physiology, surgery, cardiology, physical therapy, occupational therapy, sports medicine, traumatology and orthopedics, embryology, biochemistry, histology, diagnostics, oncology, radiology, nephrology, pulmonology, palliative and hospice care, dentistry, pediatrics and neonatology, geriatrics and gerontology, urology and gynecology, genetics, etc. It has been established that they were used more often to name Ukrainian and international professional unions, associations, societies and institutes; classifications; anatomical concepts; defects, disorders and diseases; methods, tools and methods of diagnosis and testing; treatment, rehabilitation and recovery; institutions of the health care system. There are also one-letter abbreviations; abbreviations with several interpretation variants and abbreviations belonging to the military-medical field. Eponymy and toponymical medical terms also form corresponding abbreviations. The prospects for further research are aimed at analyzing the structural features of Ukrainian medical abbreviations, as well as methods of their translation into foreign languages.

Key words: abbreviation, medicine, field, Ukrainian language, terminology.

Постановка проблеми. Скорочування виразів і їх поєднань таке ж давнє, як і письмо, оскільки люди завжди враховували принцип економії мовних засобів (Микульчик, 2005). Абревіації розглядають як один із видів оптимізації мовного повідомлення, оскільки інформація передається меншим числом знаків, тому об'ємність кожного знака більша ніж у відповідних багатоконпонентних номінаціях (Запоточна, 2014). Сьогодні одним із пріоритетних завдань науковців є укладання словника-довідника найуживаніших українських медичних абревіатур з усіх відповідних галузей. Практичні результати такої роботи спрямовані на те, аби розширити комунікативні компетентності студентів медичних та спортивних закладів вищої освіти з української мови професійного спілкування, пропедевтики, історії медицини, медичного права та інших профільних предметів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роман Микульчик проаналізував проблематику абревіатур у сучасному українському мовознавстві, приділяючи увагу їх класифікації, морфологічним характеристикам та відабревіатурному словотворенню (Микульчик, 2005), Лариса Запоточна розглянула абревіацію в системі сучасної кардіологічної термінологічної номінації (Запоточна, 2014), дисертація Анни Кукаріної присвячена магістральним способам перекладу абревіатур англomовного та україномовного медичного дискурсу (Кукаріна, 2017). Однак, нам не вдалося знайти праць, де б комплексно були представлені дослідження лексичних, структурних чи функціональних особливостей українських медичних абревіатур. Перелічені фактори зумовили вибір теми дослідження.

Формулювання цілей статті. Мета роботи полягає в аналізі лексичних особливостей медичних абревіатур в українській мові.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У процесі аналізу ми виявили, що найчастіше українські медичні абревіатури використовуються для найменування як вітчизняних: АКУ – Асоціація кардіологів України; ДСМКУ – Державна служба медицини катастроф України; ЗУСДМЦ – Західноукраїнський спеціалізований дитячий медичний центр; ІЕПОР – Інститут експериментальної патології, онкології і радіобіології; ІПКТМ – Інститут патології крові та трансфузійної медицини; МОЗ – Міністерство охорони здоров'я; НАІУ – Національна Асамблея людей з інвалідністю України; НАМН – Національна академія медичних наук; НСЗУ – Національна служба здоров'я України; НСОЗ – Національна служба охорони здоров'я; УАФТ – Українська Асоціація фізичної терапії; УЛТ – Українське лікарське товариство; УТФРМ – Українське товариство фізичної та реабілітаційної медицини, так і міжнародних професійних спілок, асоціацій, товариств та інститутів: АТТ – Американське торакальне товариство; ВМА – Всесвітня медична асоціація; ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я; ЄААКІ – Європейська академія алергології та клінічної імунології; ЄСК – Європейська спілка кардіологів; МАПХД – Міжнародна Асоціація паліативної та хоспісної допомоги; МСБТЛЗ – Міжнародний Союз з боротьби з туберкульозом і легеневиими захворюваннями; СКФТ – Світова конфедерація фізичної терапії та інші.

Встановлено, що абревіатури також активно застосовуються для найменування анатомічних термінів: АВ – атріовентрикулярний; АК – аортальний клапан; БН – блукаючий нерв; БП – барабанна перетинка; ВВ – великий вертлюг; ВГК – великогомілкова кістка; ВДШ – верхні дихальні шляхи; ВКК – велике коло кровообігу; ВМА – верхня мозочкова артерія; ВНС – вегетативна нервова

система; ВПВ – велика підшкірна вена; ВСА – внутрішня сонна артерія; ВСВ – внутрішній сфінктер відхідника; ВСШ – верхні сечові шляхи; ВЩ – верхня щелепа; ГК – грудна клітка; ГМ – головний мозок; ГСК – головка стегнової кістки; ДК – довга кістка; ДМС – дистальний міжфаланговий суглоб; ДПК – дванадцятипала кишка; ДС – дихальна система; ЕШМ – епітелій шийки матки; ЖВС – жовчовивідна система; ЖВШ – жовчовивідні шляхи; ЖМ – жовчний міхур; ККС – крижово-клубовий суглоб; КМ – кістковий мозок; МШП – міжшлунково-перегородка; НСС – нижній стравохідний сфінктер; НЩ – нижня щелепа; ОГК – органи грудної клітки; ОГП – органи грудної порожнини; ОК – ободова кишка; ОМТ – органи малого таза; ПМФ – проксимальний міжфаланговий суглоб; ПЧС – передня черевна стінка; СК – сигмоподібна кишка; СМ – сечовий міхур; СНЩС – скронево-нижньощелепний суглоб; ССС – серцево-судинна система; СХ – суглобовий хрящ; ТК – товста кишка; ТС – травна система; ЦСР – цереброспинальна рідина; ЧП – черевна порожнина; ШКТ – шлунково-кишковий тракт та інші.

Важливу роль аббревіатури відіграють для найменування вад, порушень та захворювань: АГ – артеріальна гіпертензія; АДПКН – ауто-сомно-домінантний полікістоз нирок; АІТ – ауто-імунний тиреоїдит; АО – абдомінальне ожиріння; АР – аномалія розвитку; АТЕС – аортальний тромбоемболічний синдром; АХП – алкогольна хвороба печінки; АШ – анафілактичний шок; БА – бронхіальна астма; БОС – бронхообструктивний синдром; ВВР – вроджена вада розвитку; ВМК – внутрішньомозкові крововиливи; ВПЛ – вірус папіломи людини; ВХ – виразкова хвороба; ГІ – геморагічний інсульт; ГП – гострий ішемічний інсульт; ГІМ – гострий інфаркт міокарда; ГК – гіпертонічний криз; ГКХ – гострий калькульозний холецистит; ГНН – гостра ниркова недостатність; ГП – госпітальна пневмонія; ГПМК – гостре порушення мозкового кровообігу; ГРВІ – гостра респіраторна вірусна інфекція; ГРЗ – гострі респіраторні захворювання; ДДЗ – дегенеративно-дистрофічні захворювання; ДМВ – діабет, пов'язаний з муковісцидозом; ДН – дихальна недостатність; ДЦП – дитячий церебральний параліч; ЗГМ – забій головного мозку; ЗПР – затримка психічного розвитку; ІП – інтелектуальні порушення; ІС – ідіопатичний сколіоз; КВІ – коронавірусні інфекції; КППР – коморбідні психічні розлади; МВ – муковісцидоз; НК – недостатність кровообігу; НЛ – набряк легень; ОА – остеоартроз; ОХ – остеохондроз; ППР – порушення інтелектуального розвитку; ПН – панкреатична недостатність; ПОД – поліор-

ганна дисфункція; ПТ – політравма; РЗ – респіраторні захворювання; РПЗ – рак підшлункової залози; САК – субарахноїдальний крововилив; СДГ – субдуральна гематома; СДС – синдром діабетичної стопи; СЕВ – синдром емоційного вигорання; СІДО – синдром інтестинальної дистальної обструкції; СКХ – сечокам'яна хвороба; СЛН – серцево-легенева недостатність; ССД – системна склеродермія; ТШ – травматичний шок; ХЛН – хронічна легенева недостатність; ХНН – хронічна ниркова недостатність; ХОЗЛ – хронічне обструктивне захворювання легень; ЦД – цукровий діабет; ЦІ – церебральний інсульт; ЮРА – ювенільний ревматоїдний артрит та інші.

Для найменування різноманітних процедур та способів діагностики і тестування в українській мові функціонують такі аббревіатури: АКТ – автокоагуляційний тест; АОП – активна ортостатична проба; АФП – анатомо-функціональний показник; БАК – біохімічний аналіз крові; ГТТ – глюкозотолерантний тест; ДА – діагностика ангіопатій; ДЕС – діагностика емоційного стресу; ЕОД – електроодонтодіагностика; ЕФД – електрофізіологічне дослідження; ЗАК – загальний аналіз крові; ЗАС – загальний аналіз сечі; ІРМА – імунорадіометричний аналіз; ІСТ – інсуліновий супресивний тест; ІТТ – інсуліновий тест толерантності; ІФА – імуноферментний аналіз; КМД – комп'ютерна медична діагностика; КОП – кліноортостатична проба; КТ – комп'ютерна томографія; МД – молекулярна діагностика; ММТ – мануально-м'язове тестування; МРТ – магнітно-резонансна томографія; МХ – медикаментозна проба; НС – неонатальний скринінг; ОГТТ – оральний глюкозотолерантний тест; РА – репродуктивний аналіз; РАСТ – радіоалергосорбентне тестування; РД – рентгенологічна діагностика; РНД – радіонуклідна діагностика; РП – ротаційна проба; СТ – стресовий тест; ТАНК – тест ампліфікації нуклеїнових кислот; ТДФН – тест з дозованим фізичним навантаженням; ТМЧ – тест медикаментозної чутливості; ТШП – туберкулінова шкірна проба; УЗД – ультразвукова діагностика та інші.

Зазначимо, що в цій тематичній групі одним із опорних термінів є «індекс»: АІ – ацетабулярний індекс; БІС – біспектральний індекс; ВІ – вегетативний індекс; ГІ – гігієнічний індекс; ДІД – добовий індекс діастолічний; ДІС – добовий індекс систолічний; ДКІ – дикротичний індекс; ЕІ – еозинофільний індекс; ІА – індекс адаптації; ІАН – індекс активності нейтрофілів; ІВР – індекс вегетативної рівноваги; ІГ – індекс гіпоксії; ІГА – індекс гістологічної активності; ІГР – індекс гормональної рівноваги; ІЗПС – індекс застою портальної

системи; ІКІ – інтегральний кортикальний індекс; ІНОК – індекс негативного об'ємного кровоплину; ІНП – індекс негативного прогнозу; ІРО – індекс резистентності організму; ІРОПЗ – індекс руйнування оклюзійних поверхонь зубів; ІФМ – індекс функції міокарду; КТІ – кардіоторакальний індекс; ЛІ – лімфоцитарний індекс; ЛЛІ – лейкоцитарний індекс інтоксикації; ПТІ – протромбіновий індекс; СИІ – систолічний індекс; СІ – серцевий індекс; ЦІ – циркадний індекс та інші. Доволі часто аббревіатури використовуються для найменування різноманітних медичних класифікацій: АКМІ – Австралійський класифікатор медичних інтервенцій; МКМВ – Міжнародна класифікація медичних втручань; МКПМ – Міжнародний класифікатор процедур у медицині; МКФ – Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я; МКХ – Міжнародна класифікація хвороб та інші.

Важливу роль аббревіатури відіграють у найменуванні процесів лікування, реабілітації та відновлення: ААД – асистований аутогенний дренаж; АБТ – антибактеріальна терапія; АГ – аутогенне тренування; АД – аутогенний дренаж; АКШ – аортокоронарне шунтування; АМБТ – антимикобактеріальна терапія; БМШ – бімарне шунтування; ВААРТ – високоактивна антиретровірусна терапія; ВА-ЕКМО – вено-артеріальна екстракорпоральна мембранна оксигенація; ВВ-ЕКМО – вено-венозна екстракорпоральна мембранна оксигенація; ДД – долікарська допомога; ДРТ – допоміжні репродуктивні технології; ЕАП – електроакупунктура; ЕБ – еластичне бинтування; ЕСТ – електросудомна терапія; ЗГТ – замісна гормональна терапія; ЗРВ – загальноорозвиваючі вправи; ЗТПФ – замісна терапія ферментами; ІПР – індивідуальна програма реабілітації; ЛДНХ – лікувальна дозована нордична ходьба; ЛПМД – локальний протокол медичної допомоги; МЛТ – магнітолазерна терапія; МПР – медико-психологічна реабілітація; МСР – медико-соціальна реабілітація; НЕЛТ – низькоенергетична лазерна терапія; НЗТ – ниркова замісна терапія; НМВЛ – неінвазивна механічна вентиляція легень; ПВТ – протівірусна терапія; ПДЛ – протокол діагностики та лікування; ППД – програма профілактики діабету; ПХТ – поліхіміотерапія; СПД – стаціонарна паліативна допомога; УЗТ – ультразвукова терапія; ФВ – фізичне виховання; ХТ – хіміотерапія; ШМД – швидка медична допомога та інші.

Українські аббревіатури застосовуються для найменування медичних приладів та апаратів: АЗД – автоматичний зовнішній дефібрилятор;

АЗФ – апарат зовнішньої фіксації; ВЕМ – велоергометр; ДАІ – дозовані аерозольні інгалятори; ІКД – імплантований кардіовертер-дефібрилятор; КТ – комп'ютерний томограф; НГЗ – назогастральний зонд та інші. Використання цифрових технологій призвело до утворення таких аббревіатур: ЕМА – електронний медичний архів; ЕМК – електронна медична картка; ЕПМЗ – електронні персональні медичні записи; ЕСОЗ – електронна система охорони здоров'я; ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології; МПКС – медичні приладо-комп'ютерні системи та інші. Низка аббревіатур використовується для найменування медичних препаратів: ААП – антиаритмічні препарати; АБ – антибіотик; АГЛЗ – антигіпертензивні лікарські засоби; АД – антидепресанти; АМП – антимікробні препарати; АНПП – ациклічні нуклеозидні протівірусні препарати; ІБП – імунобіологічні препарати; ЛЗ – лікарський засіб; ЛП – лікарський препарат; НПА – наркотичні і психотропні анальгетики; НПЗП – нестероїдні протизапальні препарати; ПЕП – протиепілептичні препарати та інші.

В українській мові активно функціонують аббревіатури для найменування різних типів медичних закладів: АПУ – амбулаторно-поліклінічна установа; ДКЛ – дитяча клінічна лікарня; ДЛ – дільнична лікарня; ІРЦ – інклюзивно-ресурсний центр; КАД – клініка амбулаторної допомоги; КДЦ – консультативно-діагностичний центр; КЛЗ – комунальний лікувальний заклад; КЛПЗ – комунальний лікувально-профілактичний заклад; КЛПУ – комунальна лікувально-профілактична установа; КЛПУ – комунальна лікувально-профілактична установа; КМКЛШМД – комунальна міська клінічна лікарня швидкої медичної допомоги; ЛДЦ – лікувально-діагностичний центр; ЛЗ – лікувальний заклад; ЛОКЛ – Львівська обласна клінічна лікарня; ЛПУ – лікувально-профілактична установа; ЛФД – лікарсько-фізкультурний диспансер; ЛШМД – лікарня швидкої медичної допомоги; МГЦ – медико-генетичний центр; МДЛ – міська дитяча лікарня; МКЛ – міська клінічна лікарня; НРЦ – навчально-реабілітаційний центр; ОД – онкологічний диспансер; ОДКЛ – обласна дитяча клінічна лікарня; ПТД – протитуберкульозний диспансер; ПЦ – перинатальний центр; РЦ – реабілітаційний центр; РЦПО – ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти; ФАП – фельдшерсько-акушерський пункт; ЦОЗ – Центр охорони здоров'я; ЦРЛ – центральна районна лікарня; ЦФР – центр фізичної реабілітації; ШВД – шкірно-венерологічний диспансер; ШВЛ – шкірно-венерологічна лікарня та інші.

Поширеними є аббревіатури військово-медичної сфери: ВГ – військовий госпіталь; ВЛЕ – військово-лікарська експертиза; ВЛК – військово-лікарська комісія; ВМ – військова медицина; ВМГ – військовий мобільний госпіталь; ВМЛ – військова медична лабораторія; ВМУ – військове медичне управління; ВПХ – військово-польова хірургія; ГВКГ – Головний військовий клінічний госпіталь; ГВМКЦ – Головний військово-медичний клінічний центр; СМВ – сумка медична військова; УВМА – Українська військово-медична академія; ЦВКС – центральний військовий клінічний санаторій та інші.

Однією з особливостей українських медичних аббревіатур є те, що вони можуть мати кілька варіантів свого розшифрування: ЕА – електрична активність / епідуральна анестезія; ППП – інгібітор протонної помпи / індекс периферичної перфузії / індекс позитивного прогнозу / індивідуальний перев'язувальний пакет / індивідуальний протихімічний пакет; КТГ – кардіотахограма / кардіотокограма / кардіотокографія; МК – мальформація Кіарі / масивна крововтрата / медицина катастроф / медичний коледж / механічна компресія / мітральний клапан / мозковий кровообіг / молочна кислота / мукоциліарний кліренс / муніципальна клініка; МП – магнітне поле / максимальна пауза / маса плода / матково-плацентарний / медичне право / медичний пункт / медичні послуги / мертвий простір / міопія; МС – материнська смертність / медичне сортування / медичне страхування / медичний стандарт / метаболічний синдром / механічна стабільність / мітральний стеноз; МТ – мануальна терапія / маса тіла / масивна трансфузія / медикаментозна терапія / медичні технології / механічна травма; НС – надзвичайна ситуація / неонатальний скринінг / нервова система / нестабільна стенокардія / нетримання сечі / нефротичний синдром / нутритивний статус; ПК – під'язикова кістка / плазма крові / показник конфліктності / полікістоз / приватна клініка / природня катастрофа / прогностичний коефіцієнт / пряма кишка / психіатрична коморбідність / пупо-

винна кров; ПП – паліативний пацієнт / партнерські пологи / передчасні пологи / плодово-плацентарний / пневмоперитонеум / порушення постави / праве передсердя / простатопротектори; ТМО – тверда мозкова оболонка / територіальне медичне об'єднання та інші.

Функціонують також однолітерні аббревіатури: А – адреналін; Е – епілепсія; Е – естрадіол; І – інсулін; К – карієс; П – прогестерон; Т – тестостерон; Ф – фібробласт; Ф / ФГ – фібриноген та інші. Додамо, що медичні епоніми і топоніми формують низку відповідних аббревіатур: АГ – апарат Гольджі, від імені італійського науковця, гістолога та патолога Camillo Golgi (1843–1926); Гр – грей, від імені англійського фізика, фахівця із радіобіології Louis Harold Gray (1905–1965); ЕДС – синдром Елерса-Данлоса, від імен данського дерматолога Edvard Laurits Ehlers (1863–1937) та французького дерматолога Henri-Alexandre Danlos (1844–1912); Зв – зіверт, від імені шведського радіофізика Rolf Maximilian Sievert (1896–1966); КЛ – клітини Ларгенганса, від імені німецького анатома та гістолога Paul Langerhans (1847–1888); МОЯЖ – Міннесотський опитувальник якості життя; НХ – нордична ходьба; ТТ – тест Тіффно, від імені французького фармаколога та фахівця із проблем дихальної системи Robert Tiffeneau (1910–1961); ТФ – тетрада Фалло, від імені французького патологоанатома Étienne-Louis Arthur Fallot (1850–1911); ШКГ – шкала коми Глазго та інші.

Висновки. Медичні аббревіатури української мови найчастіше використовуються для найменування вітчизняних та міжнародних професійних спілок, асоціацій, товариств та інститутів; класифікацій; анатомічних понять; вад, порушень і захворювань; методів, засобів та способів діагностики і тестування; лікування, реабілітації та відновлення; закладів системи охорони здоров'я. Епонімічні та топонімічні медичні терміни також утворюють відповідні аббревіатури.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на аналіз структурних особливостей цих аббревіатур, а також на способах їхнього перекладу іноземними мовами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гістологія. Цитологія. Ембріологія: підручник / за ред. О. Д. Луцика, Ю. Б. Чайковського. Вінниця: Нова Книга, 2018. 592 с.
2. Загальна хірургія: підручник / С. Д. Хіміч, М. Д. Желіба, І. Д. Герич та ін.; за ред. С. Д. Хіміча, М. Д. Желіби. 3-є вид., переробл. і доповн. Київ: ВСВ «Медицина», 2018. 608 с.
3. Запоточна Л. Аббревіація в системі сучасної кардіологічної термінологічної номінації. Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. № 1. 2014. С. 71–77.
4. Зіменковський Б. С., Музиченко В. П. Біоорганічна хімія. Львів: ПП «Кварт», 2009. 402 с.
5. Ковальський О. В., Мечев Д. С., Данилевич В. П. Радіологія. Променева терапія. Променева діагностика: підручник для студ. вищ. мед. навч. заклад. Вінниця: Нова Книга, 2013. 512 с.

6. Кукаріна А. Д. Способи перекладу абrevіатур в англomовному та українomовному медичному дискурсі: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.16. Херсон: Херсонський державний університет, 2017. 261 с.
7. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Тлумачний словник медичних термінів. Київ: Перун, 2018. 848 с.
8. Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія: підручник для студ. вищ. мед. навч. заклад. За ред. В. П. Широбокова. 3-тє вид., оновл. та доповн. Вінниця: Нова Книга, 2021. 920 с.
9. Микульчик Р. Сучасні українські абrevіатури: перспективи і стан дослідження. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». № 538. 2005. С. 11–15.
10. Нейрохірургія: підручник / [В. І. Цимбалюк, В. В. Медведєв, М. О. Марущенко та ін.]; за ред. акад. В. І. Цимбалюка. 2-є вид., доповн., переробл. Вінниця: Нова Книга, 2020. 360 с.
11. Онкологія: підручник / Б. Т. Білінський, Н. А. Володько, А. І. Гнатишак, О. О. Галай та ін.; За ред. проф. Б. Т. Білінського. 3-є вид. Київ: Здоров'я, 2004. 528 с.
12. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підруч. для студентів I рівня вищ. освіти: галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спец. 227 «Фізична терапія, ерготерапія» / за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2020. 372 с.
13. Педіатрія: підручник / С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрко, Ю. С. Коржинський та ін.; за ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка. 3-є вид., переробл. та доп. Київ: Здоров'я, 2003. 752 с.
14. Попадюха Ю. А. Сучасні технічні та ортопедичні засоби у реабілітації, фізичній терапії, ерготерапії. Київ: Центр учбової літератури. 2020. Т. 1. 563 с. Т. 2. 673 с.
15. Романчук О. В., Коваль Р. С., Макух Г. В. Структурні особливості абrevіатур у терміносистемі муковісцидозу в українській мові. Нова Філологія. № 80, Т. 2. 2020. С. 189–195.
16. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / За ред. В. М. Коваленка, М. І. Лутая, Ю. М. Сіренка, О. С. Сичова. 4-тє вид., переробл. і доповн. Київ: МОРІОН, 2020. 240 с.
17. Травматологія та ортопедія: підручник для студ. вищ. мед. навч. заклад. / За ред. Г. Г. Голки, О. А. Бур'янова, В. Г. Климовицького. Вінниця: Нова Книга, 2013. 400 с.
18. Французько-український та українсько-французький словник термінології фізичної та реабілітаційної медицини / Р. С. Помірко, Р. С. Коваль, О. В. Романчук, О. І. Тиравська; за ред. Р. С. Помірка. Львів: Галицька видавнича спілка, 2019. 236 с.

REFERENCES

1. Histologhiia. Tsytolohiia. Embriologhiia [Histology. Cytology. Embryology] / za red. O. D. Lutsyka, Yu. B. Chaikovskoho. Vinnytsia: Nova Knyha, 2018. 592 s. [in Ukrainian].
2. Zahalna khirurghiia [General surgery] / S. D. Khimich, M. D. Zheliba, I. D. Herych ta in.; za red. S. D. Khimicha, M. D. Zheliby. K.: VSV «Medytsyna», 2018. 608 s. [in Ukrainian].
3. Zapotochna L. (2014). Abreviatsiia v systemi suchasnoi kardiologichnoi terminologichnoi nominatsii [Abbreviation in the System of Modern Cardiological Nomination]. Current issues of social sciences and history of medicine. № 1. S. 71–77. [in Ukrainian].
4. Zimenkovskiyi B. S., Muzychenko V. P. (2009). Bioorhanichna khimiia [Bioorganic chemistry]. Lviv: PP «Kvart». 402 s. [in Ukrainian].
5. Kovalskiyi O. V., Mechev D. S., Danylevych V. P. (2013). Radiologhiia. Promeneva terapiia. Promeneva diahnostyka [Radiology. Radiation therapy. Radiation diagnostics]. Vinnytsia: Nova Knyha. 512 s. [in Ukrainian].
6. Kukarina A. D. (2017). Sposoby perekladu abreviatur v anhlomovnomu ta ukrainomovnomu medychnomu dyskursi [Translation of Abbreviations in English and Ukrainian Medical Discourse]: dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.16. Kherson: Kherson State University. 261 s. [in Ukrainian].
7. Lytvynenko N. P., Misnyk N. V. (2018). Tlumachnyi slovnyk medychnykh terminiv [Explanatory dictionary of medical terms]. K.: Perun. 848 s. [in Ukrainian].
8. Medychna mikrobiologhiia, virusologhiia ta imunologhiia [Medical microbiology, virology and immunology]. Za red. V. P. Shyrobokova. Vinnytsia: Nova Knyha, 2021. 920 s. [in Ukrainian].
9. Mykulchyk R. Suchasni ukrainski abreviatury: perspektvyv i stan doslidzhennia [Modern Ukrainian abbreviations: perspectives and state of research]. Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series «Problems of Ukrainian terminology». № 538. 2005. S. 11–15. [in Ukrainian].
10. Neirokhirurhiia [Neurosurgery] / V. I. Tsymbaliuk, V. V. Medvediev, M. O. Marushchenko ta in.; za red. akad. V. I. Tsymbaliuka. Vinnytsia: Nova Knyha, 2020. 360 s. [in Ukrainian].
11. Onkologhiia [Oncology] / B. T. Bilynskiyi, N. A. Volodko, A. I. Hnatyshak, O. O. Halai ta in.; Za red. prof. B. T. Bilynskoho. K.: Zdorovia, 2004. 528 s. [in Ukrainian].
12. Osnovy rehabilitatsii, fizychnoi terapii, erhoterapii [Basics of rehabilitation, physical therapy, occupational therapy] / za zah. red. L. O. Vakulenko, V. V. Klaphchuka. Ternopil: TDMU «Ukrmedknyha», 2020. 372 s. [in Ukrainian].
13. Pediatriia [Pediatrics] / S. K. Tkachenko, R. I. Potsiurko, Yu. S. Korzhynskiyi ta in.; za red. S. K. Tkachenko, R. I. Potsiurka. K.: Zdorovia, 2003. 752 s. [in Ukrainian].
14. Popadiukha Yu. A. (2020). Suchasni tekhnichni ta ortopedychni zasoby u rehabilitatsii, fizychnii terapii, erhoterapii [Modern technical and orthopedic means in rehabilitation, physical therapy, occupational therapy]. K.: Tsentr uchbovoi literatury. 2020. T. 1. 563 s. T. 2. 673 s. [in Ukrainian].

15. Romanchuk O. V., Koval R. S., Makukh H. V. (2020). Strukturni osoblyvosti abreviatur u terminosystemi mukovistsydozu v ukrainskii movi [Structural features of abbreviations in the cystic fibrosis term system in Ukrainian language], *New Philology*, № 80 (2). 2020. S. 189–195. [in Ukrainian].

16. Sertsevo-sudynni zakhvoriuvannia. Klasyfikatsiia, standarty diahnozyky ta likuvannia [Cardiovascular diseases. Classification, standards of diagnosis and treatment] / Za red. V. M. Kovalenka, M. I. Lutaia, Yu. M. Sirenka, O. S. Sychova. K.: MORION, 2020. 240 s. [in Ukrainian].

17. Travmatolohiia ta ortopediia [Traumatology and orthopedics] / Za red. H. H. Holky, O. A. Burianova, V. H. Klymovytskoho. Vinnytsia: Nova Knyha, 2013. 400 s. [in Ukrainian].

18. Francuzko-ukrainskyi ta ukrainsko-francuzkyi slovnyk terminolohii fizychnoi ta reabilitatsiinoi medytsyny [French-Ukrainian and Ukrainian-French Dictionary of Physical and Rehabilitation Medicine Terminology] / R. S. Pomirko, R. S. Koval, O. V. Romanchuk, O. I. Tyravska; za red. R. S. Pomirka. Lviv: Halytska vydavnycha spilka, 2019. 236 s. [in Ukrainian].